

POWAHAJ BÓH

ČASOPIS EVANGELSKICH SERBOW

2. číslo

Budyšin, februar 1962

Lětnik 12

Hrono na mały rózk 1962

Chwalene budź mjeno Bože wot wěčnosti hač do wěčnosti, přetož won ma wojuje, mudrosć a móc. Daniela 2,20

Profeta Daniel běše žiwy za čas Babylonskeje jatby izraelskeho luda. Wuwučeny bu w kralowskim hrodze w Babelu a stužeše pòhanskemu kralaj Nebukadnecarej. Swoju wěru do Boha pak njebě ani zhubił ani zaprěl, wjele bole je ju před kralom a druhimi wulkimi w Babelu swěru wuznawał, njeđiwojajo wšelakich wuskosćow a wulkeho stracha. Wy wěsće, zo bu Daniel swojeje wěry dla do lawjaceje jamy čisnjeny, hdžež pak je Bóh jeho wobarnował a wumóhl.

Tak je Daniel dobry přiiklad za to, što rěka, kejšorej dawać, štož je kejšorowe, a Bohu dawać, štož je Bože. Wón njeje tak činił kaž někotry, kiž so boji, Bohu to dawać, štož jemu sluša.

Jako tajkeho, kiž Bohu dawa jemu přišlušacu česć, jeho tež w našim hronu na mały rózk spóznowamy. Tak wón Boha chwali na spočatku swojeje modlitwy, w kotrejž so džakuje za krasne wusłyšenje swojich próstwow. Wón je Božu móc a mudrosć nazhonil na dziwne wašnje.

Runje tak to čini pobožny kěrlušer 18. lětsotka, Křesćan Bohaboj Gellert, Lipsčanski profesor:

„Hdyž. Stworiceło, twoju móc a mudrosć wobhladuju, hdyž na wšěch pučach, džen a nóc, zo sy ty lubosć, čuju, so njemóžu dosć spodziwac a njewěm dosć čí chwalby dać, mój Božo. Knježe, Wótče.“

Wězo słušatej woči wěry k tomu, to takle prajić. Štož tej nima, tón to njerozumi. A ja sej myslu, mój, mjenujcy ty a ja, smój to tež tak nazhonilój a spóznałoj kaž profeta Daniel a profesor Gellert, hdyž spominamoj na naju dotalne žiwjenje, hdyž hladamoj do Božeje stwórby a do stawiznow ludźi a ludow a wosebje hdyž sebi rozpominamoj, što je Bóh na namaj činił přez swojeho Syna Jezom Chrysta a kak džensa hišće skutkuje we swojej cyrkwi, w swětadalokej wosadze přez swjateho Ducha! Boža móc a mudrosć — nic čłowska móc a mudrosć, ta steji na druhej stronje — so tola tež někak jewješe na poslednej swětowej cyrkwinskej konferency w Indiskej.

Štož pak Bóh sej wot nas žada a wot nas wočakuje, to je naša chwalba, zo bychmy česćili a pozběhowali jeho swjate mjeno. Wón dyrbi druhdy

Mójzas — wbohi wulki čłowjek

Bóh bě sebi jeho wuchował před mordarskim egiptowskim kejšorom-faraonom, dokelž měješe za njeho najwjetše nadawki wotmyslene. A Mójzas je tež wyšin politiskeho wjednika docpěl. Tola što běše jeho žiwjenje hač nuza a luta dušina dračina? Swoje žiwjenje bě woprował za swój narod a tón bě so jemu džakował z morkotanjom a njeswěru. Ale jedne smědžeše jeho troštować a to wučinja wulkosć politiskeho wjednika, zo bě wón stajnje swój lud na starosći měł a nic sebje. Wón njeběše žadyn wumysleny a we swojej horďosći zasakty wjednik, ale tajki prawy muž Boži, kotremuž běše Boža wola wažna a swjata.

Mójzas steješe na tragiske wašnje mjez faraonom a swojim ludom. Bohatstwo faraonskeho dwora jeho wobdawaše, Egiptowčanam měješe so džakować za swoje žiwjenje a tež za kralowsku pychu swojich džěcacych lět. Mójzas pak so njeda zaslepil z lutym bohatstwom a njeje tež swoju dušu za móc a bohatstwo předał. Jeho wutroba słušeše jeho ludej. Tak jara, zo so rudžeše a chodžeše z hrodu dele na pola a do cyhelnicow a tam so jeho wutroba horješe w bolosćach za lubowany židowski lud. Wón je radšo ze swojim ludom bół a křiwdu njesl dyžli na kralowskim hrodze so bohatstwa wjeselił. Kajka je to nadobna swěra! Kajki to nadobny duch, kotryž móže wšě krasnosće woprować w lubosći k swojemu ludej!

Hdže je mjeza horliweje lubosće? Chcemy jeho tež chwalić, zo je we swojim, my móhli snadź prajić, „swjatym“ hněwje tamneho Egiptowčana zarazył, dokelž bě narodna lubosć jeho přemóhla? Wbohi Mójzas! Wón Boži wuzwoleny grat je pozabyl wokomik, zo ma Bohu Knjezeje služic a nic swojej horliweje narodnej lubosći. Mójzas dyrbi pokućić. Wón čeka do pusćiny. A tam wón čaka, haj tam je wón snano jenički zbožowny čas swojeho žiwjenja měł zeznawši swoju

njewjestu. Njeznaty w pusćinje być, mały čłowjek mjez wšědnym ludom. Swoje woucy pasć, dejic a trihać, kajke je to rjane zemske zbože za čichim! Mójzas pak bě k wjetšemu powolaný. A Bóh Knjez da jemu w tutej samoće nadawk: „Tuž dži nětk, ja chcu tebe k faraonej poslać, zo by wuwjedl mój lud, izraelske džěci, z Egiptowskeje.“ Z čišiny won do swěta poslaný, z horďostnym politiskim nadawkom, wjednik być swjeho luda, jón wumóc z egiptowskeje robočanskeje chěže, jón dowjesć do swobody, do dobreho a šěrokeho kraja, do Kanaanskeje. Njeje to za mlodeho muža wabjacy nadawk? Što móže so muzej do wjetšeho nadawka dać? Mójzas pak třepota: „Što sym ja, zo bych ja faraonej šol?“

Jeho ideja běše wulka, krasna, za lud spomožna a jemu lubješe zahoritć luda, do Kanaanskeje. Njeje to za žadyn fanatiski njepečel egiptowskeho faraona, kiž by so slepy zašmjatal do politiskeho eksperimenta. Wbohi Mójzas so boji, tola wón nje-móže swojemu nadawkej wučeknyć. Bóh bě sebi jeho wuchował, Bóh bě jeho powolał, a Mójzas lubowaše lud z cytej swojeje duše. Tuž bjerješe brěmjo swojeho wulkeho powolanja woporniwje na so. Kajke běchu to njelube jednanja ze šamałym faraonom! Mójzas je tutón nadawk dopjelnil.

Mójzas je směl wozbožacy džen wupućowanja izraelskich džěci z egiptowskeho wotročstwa nazhonil. Kak by so lud dyrbjal w džakownosći k swojemu wjednikowej wuznac w polnej dowěrje! A što bě? Tam před morjom dyrbi ze zrudobu niskosć swojeho luda spóznać. Kak su to hrozne, jědojte słowa: „Njeběchu rowy w Egiptowskeje, zo sy nas wuwjedl, zo bychmy w pusćinje wumrěli? Cehodla sy nam to sćinil?“ Wbohi Mójzas! Před takim njemdrym a našćuwany ludom dyrbi so wón zamołwić, hdžež je tola derje z nim měnil. Mójzas so modli a nje-

dołho na to čakać, a husto je naša chwalba jemu k česći jara słaba a chuduška!

Liturgija na Božich službach je chwalenje a česćenje jeho wysokeho mjena. Ale wězo, hdyž njejsmy znutřkownje wobdžěleni, hdyž so snano wjele bole pře to hněwamy, zo so to abo tamne přeměnja a njeje wjace tak kaž w časach našich wótcow, potom njeslužić to chwalbje a česći Božej. Ale naša chwalba na Božich služ-

bach, naše spěwanje a piskanje we wosadach a chórach njedosaha, hdyž jeho doma z modlenjom a nutnosću a z blidowym pačerjom nječesćimy. A skónčnje mamy z cylum našim zadžerženjom a žiwjenjom a rěčenjom a myslenjom jeho swjate mjeno chwalić! Njeklaca na tym tu a tam?

Ach, moji lubi, zo bychmy tola — kaž je swjaty japoštoł Pawoł tak rjenje prajil — něšto byli ke chwalbje jeho krasnosće!
Hamjeň.

wola Boha Knjeza podarmo na pomoc. Tutón dźiw wuchowanja je w stawiznach židowskeho luda hač do džensnišeho žiwja. Ale tehdóm, za Mójzasowy čas, hdyž přindžzechu nowe nuzy hlodu a lačnošće w suchej pusciny, lud na njón njespominaše. Tónle njeźdzakowny, njeswěrnny lud! Wbohi Mójzas, kiž dyrbi kročel wo kročel so wo dowěru luda bėdźić! Tónle wbohi Mójzas, kiž dyrbi samo přibójsku njewěru swojeho luda z bolosćemi widžeć, kiž rejwaše wo kolo zloteho čela!

Wón běše zawěrnje wulki mjez swojim ludom. Hdyž wšitcy Bože slubjenje pozabachu, tak je wón tola při wšej nuzy swój program před wočomaj měł. Kajke běchu to dračiny za njeho, tajki njeswěrnny a njeźdzakowny lud wodźić dyrbeć! Ale wón je swěrnny wostał. Sto měješe wón z toho, naš wbohi wulki Mójzas? Slawu, móc a bohatstwo? Ničo z toho, chiba we sebi přeswědčenje, zo je wón swěru Božu wolu z Božim ludom dokonjał. A wón sam njeje do Slubjeného kraja přišoł, před jeho mjezami hladajo do njeho je wón směl čezu swojeho wulkeho nadawka swojemu naslědnikej přepodać. W.

Něšto z wobzamknjenjow

Ekumeniska rada cyrkwjow je na swojej zhromadźiznje w New Delhi knježerstwa swěta napominała, wšitke mjezynarodne konflikty na měrniwe wašnje dowjednać, wosebje hladajo na Kongo, Angolu, Alžersku, Wjetnam a Berlin.

Křesćanow w Južnej Africe je konferenca prosyła, zo bych wobarali nječłowjeskemu dželenju rasow. „Nichtó, kiž do Chrystusa wěri, njesmě so swojeje rasy dla z někajkeje cyrkwyje wuzamknyć.“ Dale so w tutej namołwje naspomni, zo Ekumeniska rada jara wobžaruje, zo stej dvě juhoafrikskej cyrkwi z rady wustupilej, dokelž matej hinaše mjenjenje wo prašenju rasow.

Portugalske knježerstwo bu naleznje prošene, zo by prawa čłowjestwa we swojej koloniji Angoli zaso zaručilo. Njewobmjezowana swoboda wěry a swědomja, tak je konferenca wobkručila, je docyła jedna z najelementarnišich zasadow čłowskich prawow.

Swětowa cyrkwinska konferenca je wšitke protestantske, anglikanske a prawoslawne sobustawske cyrkwyje prosyła, zo bychu každžičku možnosť, z romsko-katolskej cyrkwyje styki nawjazać, wužiće. Založenje Watikanskeho sekretariata za křesćansku jednotu je konferenca witała. Aktualne rozmołwy bychu na příklad možne byle wo prašenjach měšanych mandželstwow.

Předsyda Swětoweho zwjazka Židow, dr. Nahum Goldman, je so generalnemu sekretarej Ekumeniskeje rady cyrkwjow, dr. Visser't Hooft, a cylej radze džakował za wšo, štož je so přeciwo antisemitizmej rečalo a činiło. Dr. Goldman piše: „Ekumeniska rada je z tym wjele druhim skupinam z příkladom.“

Kublanski dzeń 1962

Póndzelu, 26. februara 1962, w 9.00 hodź., w Budyšinje na Hornčerskej hasy 23!

TEMA: „Ja sym Knjez, twój Bóh.“

Prėdowanje: farar L a z a r-Bukečanski,

1. přednošk: „Bóh je“ (wikar Albert, designatus za Hrodzišćo),

2. přednošk: „Ty njesměš druhich bohow měć při mni“ (superintendent Wirth-Njeswačidlski).

Mjez přednoškomaj zhromadny wobjed.

Wšitkich lubych ewangelskich Serbow na tónle dzeń wutrobnje přeprošujemy. Ličba našich wopytowarjow je z každym lětom rostila a tuž njeje možno, každoho wosobinsce přeprošyć. Štož je hač dotal na našich kublanskich dnjach pobyl, so cyle wěsće tež lětsa zaso na njón wjeseli. Tak někotrehožkuli swěrneho serbskeho kemšerja pak tam hišće njejsmy powitać móhli.

Křesćanska lubosć pyta styki mjez bratrami a sotrami.

Wjeselmy so swojeje ewangelskeje cyrkwyje!

Budźće nam tuž wšitcy lubje witan!

Pod znamjenjom kelucha

Napisał Hanuš Härtel

(Pokročowanje)

Knježace wořty w Praze, bohate patriciat, běchu zwjetša Němcy. We wjetšinje Praskich cyrkwjow — a tych bě jara wjele — předowachu němscy fararjo. Zo by wšak tež domjacy lud, čěscy rjemjeslnicy a chudzi, předowanje slyšeć móhli, založichu so w Praze někotre tak mjenowane kapaly, w kotrychž měješe so čěsće předować. Najwuznamniša bu Betlehemska kapala. W léce 1402 pomjenowachu hižom uniwersitneho mištra Jana Husa za předarja tuteje zrumneje cyrkwyje. Z tym započnje so najwažniši wotrěk jeho žiwjenja.

Slawny a znaty profesor Praskeje uniwersity, kiž bu w samsnym léce tež z rektorom cyleje uniwersity, předowaše w pódłanskej kapali w čěskej řeči, předowaše chudym krawcam a šewcam! Druzy duchowni so jemu smějachu. Hus sam pak běše na to hordy. Měješe nětko wulkotnu skladnosť, zwjazać teoriju z praktiskim skutkowanjom. Předowaše mőcnje, jasnje, na zakladze Biblije. A dokelž wědžeše, zo ludžo po Božim słowje žiwi njeběchu, šwikaše tele skažene poměry. Program jeho předowanjow měješe sylny socialny raz: 1. Čłowjek njeje jenož za sebjě žiwjy, ale za čłowstwo. Wuklukanje ludži je potajkim hrěch. 2. Rozdžělenje swojstwa w feudalizmje njeje křesćanske. We swojich předowanjach kritizowaše socialne rozdžěle, wosebje njesměrne bohatstwo cyrkwyje. 3. Wšitcy ludžo su sej runi. Wyšnosť dyrbi sama dobra być a prikadnje žiwa być; hake potom može sej postušnosť žadać.

Hus widžeše bědu chudych čěskich ludži. Wón pak tež widžeše přičinu tejele bědy. Njerěčeše pak jenož přeciwo złym poměrám, kaž tak někotry z jeho předchadnikow, ale staraše so tež po swojich mocach wo polěpsjenje. Pomhaše, hdžež možeše, posylnowaše lud w nowej nadžiji, napominaše jón, zo by so klukanju wobaral.

Z klětke wotkrywaše njepőcwiwe žiwjenje cyrkwinskih dostojnikow, bohatstwo a luksus romskeje cyrkwyje, pokazowaše na lěnjosć bohatech. Tajkeho předarja, kotryž masam luda z wutroby řečeše, slyšachu rady. Njeje dźiw, zo bě cyrkej, hdyž Hus předowaše, stajnje poľna. Njeprajimy přewjele, zo cyla Praha do Betlehemskeje kapaly chodžeše, zo by Husa předować slyšala. A nic jenož chudzi a potłočowani stejachu pod jeho klětku, samo z kralowskeho dwora tam chodžachu, haj kralowna sluchaše husćišo na předowanja sławneho mištra.

Při swojim skutkowanju w Betlehemskej kapali wučěše Hus dale na uniwersice a pokročowaše tež ze swojim studijom teologije. Najbőle so zaběraše wězo z tej knihy, ze swjatym Pismom. Čitaše tež pilnje Wiclifowe spisy. Wosebje wučěše: Křesćan ma jenož dobreho a sprawného knjeza postuchać, hubjenu, hrěšnu wyšnosť pak nic. Z druhich Wiclifowych teorijow, kotrež je Hus přewzał, chcemy hišće mjenować wučbu wo predestinaciji, zo je Bóh hižom dopředka postajil wěstu wobmjezowanu ličbu čłowjekow, kotriž zbőzni budžeja. Tamni budžeja zatamani. Hus pak njeběše njekritiski napřeco Wiclifej. We wjele wěcach njebě z Jendželčanom přezjedny. Štož nastupa sakrament woltarja, česćenje swjećatow, rjady mnichow, relikwije — tu njezdalowaše so Hus zasadow romskeje cyrkwyje. Docyła, do swojeje smjerće njeměješe Hus wotmyslenje, so z katolskej cyrkwyje rozžeć (kaž to pozdžišo Luther šćini). Wón chcyše stajnje być prawowěriwy katolik; běše jenož přeciwo skaženosćam cyrkwyje. — W běhu lět sta so Hus z poradźowarjom Praskeho arcybiskopa a samo z dwórskim kaplanom. Jako tajki předowaše tež na synodach duchownych přeciwo rozwólňnym a hrěšnym měšnikam.

(Pokročowanje scěhuje)

Po dalokich pučach / Podal Gerhard Wirth

Prez Balkan do Sofije

(Pokročowanje)

2,5 kilometrow dolhi, rjany nowy most z dwěmaj etažomaj — horjeka za awtowy a deleka za železnicu — zwjazuje Rumunsku z Bolharskej. Njedzeli na pozdnim popoldnju běchmy nětko w Bolharskej. Formality běchu na bolharskim boku bórže wotbyte; cłownik běše pohladal do našeho woza a hdyž tam widžeše lute hornicy a črije a bleše a drastu a k tomu hišće stan, bě hnydom přeswědčeny, zo tu nan ze swojimi synami žane njedowolene wěcy njepašuje.

Droha hnydom chětro postupuje, tak widžimy na prawo deleka wulke město Ruse. Pučniki — zwjetša w cyriliskim a tež we lačanskim pismje — pokazuja nam směr do Sofije.

Na jednej wjesce wonka pozastachmy při studni a so přeni raz spytachmy z bolharskim čłowjekom — staršej žonu, kotraž bě zdrasćena podobnje kaž naše Delanki we swojej wšednej drasće — dorěče.

Woprašach so ju z pomocu wšitkich možnych słowjanskich rěčow, hač so woda hodzi pić, a wona hłowu wijo wotmołwi: „Da, da, studena woda“, a ja běch wšón zbožny, zo ju rozumjach. Džiwne však, zo Bolharjo z hłowu wijeja při „haj“, kaž my pola „ně“. To je pječa docyła orientalske wašnje. Smy však tu před samymi wrotami Orienta. Žónska tam při studni so z nami rozžohnowa z přecelnym „Dowizdane!“ To běchu přenje bolharske słowa, z wjeselom zasłyšane a do wutroby při wzate.

Štož wam nětko napišu wo rjanej, zajimawej, přecelnej a nam Serbam při wuznej Bolharskej, njemóže nihdy na nihdy so runać tomu, štož je nam naš serbski moler Měrcin Nowak napisał we swojej krásnej knize „Bolharske podléčo“. Wjele bóle was wutrobnje namoľwjam, tule knihu sej kupić a w njej sprócniwje čitać. Sprócniwe však tajke čitanje Nowakowych knihow je. Wón nahromadzuje nam we swoich spisach telko rjaného a spodžiwanja hódneho, zo so nahladać njemóžeš, při tym rjane, husto dosć hižom woteznate serbske słowa a gramatiske formy naľožuju, a što wón wšitko njewě wopisować a naspomnjeć! Tele bohate wědzenje! Tele bohate nazhonjenja! Wšeho wažneho a rjaného je so wón dohladał, wšitko chce wón tebi wupowědać a tebe zahorić za wšo rjane, byrnjež njesmy ze wšěmi jeho nahladami přezjedni.

Potajkim, tak bohate moje wopisowanje bolharskeho kraja a luda njebudže. A tu so wosebje pokazuje nuz našeho njedospołneho přiřhotowanja

na jězbu. Bychmy-li poł lěta prjedy wědzeli, zo pojedžemy na Balkan, kak bychmy so z čitanjom přiřhotowali na tule jězbu! Tuž so nam hižom přeni džen sta, zo njenadžujcy stejachmy před nimo měry rjanym městom, kotrež so po horje wlečeše ze swojimi typiskimi balkanskimi twarjenjemi. Ze spodžiwanjom a zahorjenjom wobdžiwachmy tele město. Běše to Tyrnowo. W tutym wokomiku však njewědzachmy, na kak historiskim městnje stejachmy. Tyrnowo, džensa mjenje abo bóle město turistow, běše

Ikonostasis (wobrazowa scěna) w malej prawoslawnej bolharskej wjesnej cyrkwi

za čas drugeho bolharskeho carstwa (potajkim do turkowskeho knejstwa) rezidencja bolharskeho carja.

Wot njedzeli k pōndzeli běchmy w přerowje přenocowali we swojim stanje podobnje kaž drje něhdy Abraham, hdyž bě z Chaldejskeje do dalekeho njeznateho kraja wučahnył. Kaž wón, tak tež my na wječor, hdyž so počese směrkać, swój stan wučahnychmy. Tale přenja nóc w bolharskim kraju wostanje nam njezapomnita ze swojim sylnym wichorom. Derje jenož, zo bě přerow chětro hluboki. Tak běchmy tola trochu škitani. Nazajtra potom chwatachmy prez města a wsy do Balkana horje.

„Hlej nano, tajke drasty tamle!“ Ja zaspinam wóz ze wšej mocu, přetož wobraz běše tak njezwučeny a rjany: žony w doľhich čerwjenych cholowach kaž bě docyła jich drasta jara pisana a wokoło šije nic jenož jednu, ale cyłu kopicu barbojtych pačerkowych nitkow. A mužojo tež w narodnej drasće: brune cholowy, šeroki čerwjeny rub wokoło brjucha, běla košla a nad njej čorny pjezl, na hłowje turkowski fes. Chětre wučahnych fotoaparát a kaž so mi zdaše, běchu čile ludžo, kotřiž běchu z horow dele do mlyna přišli, hižom zwučeni, zo džiwni cyzu jich fotografuja.

Dorěčenje w bolharskej rěči však tola njeje tak lochke. Tak ruče kaž možno chcu sej gramatiku wobstarać, za kotrež sym tu doma podarmo slědžil!

Zaso jědžechmy prez najrjeńše, krásne krajiny, wysoke, lěsate hory z něžnymi łukami, pluskotacymi rěč-

kami. Husto dosć zawěraše nam stadło kruwow puć. Trubjenje bě tak a tak podarmo. Do tajkich rohatech čělcow zajěc je strašna wěc a nimo toho mějach swoje wjesele, hdyž widžach přeco znowa rjane howjada. Tajke stadla su tola znamjo wěšeho bohatestwa. Rjana droha wiješe so horje na Čurekowu wyšinu. — Haj, a nětko wam ničo dale njewěm powědać hač to, zo běchmy skónčnje z najwjetšimi starosćemi zbožownje do přiřodnja do Sofije dojěli. Kak móžeja šere starosće čłowjeka motać! Nadobo pytnychmy, zo bě naš motor njenadžujcy wjele přetrjebał. Što potom, jelizo ze zbytknym bencinom njedojědzemy hač do Sofije, hdžež su nam pjenjezy pola lubeho hosćićela přiřhotowane? Awto snadž w smalcym slōnce poslednje 10 abo 20 km čišćeć? Hrozne wobrazy před duchownym wočkom nam zadžewaja rjanosće kraja widžeć. Ale, Bohu budž džak, z předposlednej kapku bencina dojědžechmy tam a nětko běchmy zaso swobodni, z wotewrjenymaj wočomaj a z pilnej wutrobu wšitke rjanosće bolharskeje stolicy do so srěbać. Z pjenjezami wuhotowani džechmy do hosćenca, kotryž běše chětro pošny. Tam sej pominachmy jědžnu kartu a přeni raz spytachmy so nadrobnišo zaběrać z bolharskimi wurazami. A kak běše wjesele wulke, hdyž pinčnik nam zawěrnje to, štož běchmy wočakowali, přinjese. W Budapesce sej njeběchmy zwěřili, do korčmy hić, dokelž sej tam njeběchmy wěsći, hač nam pinčnik snadž město wočakowaneje pječenje njeprijnese što wě što.

Čuze kraje ze swojoraznej přirodu su drje zajimawe, ale woprawdže nazhonjenja hakle hromadžiš, hdyž so w cuzbje zeznaješ z čłowjekami a hdyž tak so zbliziš duši tutoho luda.

(Pokročowanje scěhuje)

Symjo cyrkwe

19. februara 1937 zahiny na zrudne wašnje prawizniki (juristiski) poradžowar wuznawarskeje cyrkwe, dr. Friedrich Weißler, w nacistiskim kaceće. Naša cyrkej dyrbała stajnje a přeco na krwawnych swědkow našeje njedawneje zašłosće spominać! Druhdy sej myslimy, martrarjo — krwawni swědkojo — su jenož w přenim času mlodeho křesćanstwa byli. Zo pak je tež za čas reformacije tajkich krwawnych swědkow było, haj, zo su samo tež ludžo, kiž su hišće z nami žiwi byli, dosć mocow měli, swoje žiwjenje za swojeho Knjeza a za swoju cyrkej woprować — štoha hižom na to myslí? Njeje nam swět wěry husto přebědly a přejara bjez kreje, tak zo sej njemóžemy myslić, zo něchtó za to swoje žiwjenje wopruje? Smjerć w kaceće njebě zwonkownje žane rjekowstwo, skerje žadławe zahinjenje. Tak běše to tež z Friedrichom Weißlerom. A tola před Bohom přeco hišće plaćí, zo je krej martrarjow symjo cyrkwe.

Křesćenjo w Republice Kongo a w Ruanda-Urundi

Cyle wobydlerstwo	18 800 000
romsko-katólscy	4 300 000
protestanća	1 300 000
prawoslawni	11 000

TUNEL

Jědu z čahom a pódla mje sedži mały hólčok. Z nim so derje bachta. Prašam so jeho, kak stary je, hdže jědže, rěčimój wo šuli a wo wjěrje. Někto jědže čah to tunela. Wokolo naju je nadobo čma. Mojemu susodkej je trochu styskno, to pytnu na jeho zadžerženju. Tola tež počmje sej dale powědamoj. Ja so jeho prašam: „Praj mi, štoha chce-moj činić, hdyž ty wjac won njeprjindžemoj, hdyž dyrbi-moj w tunelu wostać?“

„Mój prjindžemoj won!“ wón mi zmužiće znaprečiwi.

„Njemóhlo pak być, zo tola wjac won njeprjindžemoj?“

„Ně, mój won prjindžemoj. Ja sym hewak tež přeco won přišoł, hdyž sym přez tunel jěl“ pacholč twjerdži. Ja so jeho hišće raz prašam: „Hdy pak by někto hinak přišoł?“

Na to mi hólčok nimale prokujom praji: „To docyła hinak přińć njemóže! Naš nan je prajił, zo ty přeco zaso won prjindžeš!“

Jako so zaso raz na tónle podawk dopomnich, prjindže mi Jezusowe słowo do mysli: „Jelizo njebudžeće kaž džěci, njeprjindžeće do njebieskeho kralestwa.“ A jelizo njebudžeći kaž džěci, njemóžemy tež njeskaženi a njenakaženi tónle čmowy čas přěńć, hdyž tola zawjednik přeco znowa spytuje: „Ale kak, hdyž . . . ? Hdyž pak tola nje-móže . . . ? Hdyž pak tola hinak prjindže?“

A husto njemóžemy na tajke prašenja prawu wotmołwu dać.

Wony hólčok tam w čahu nas wšitkich wohańbja: Čujemy, kak so wón wšitkich dwělow wobara. Tři murje to su,

kotrež škitaja jeho džěćacu dowěru: Přenja tajka murja je jeho samsny rozum: „Mój prjindžemoj won!“ — Druha murja je jeho samsne nazhonjenje: „Ja sym hewak tež přeco won přišoł“. — Třeća a najspušćomniša murja je to, štož je jemu nan prajił: „Naš nan je prajił . . .“

Za tutej třećeje murju měli so tež my chować, hdyž chcył jónu naš rozum zadwělować, hdyž jónu žanoho wupuća wjac njewidzimy. Wótc w njebiesach je to prajił: „Hdyž ty přez wohen pónđžeš, njebudžeš so spalić a płomjo njebudžeće spalić, přetož ja sym Knjez, twój Bóh.“ — Wjesele na Knjezu je twoja sylnosť!

Różowc

W muzeumje prjedawšeho koncentraciskeho lěhwa, kotrež je džensa do wopomnišča přetwarjene, je tež różowc widžeć. Haj, wězo, my ewangelscy křescenjo so wo tónle modlerski rječazk swojich katolskich bratrow a sotrow přejara njezajimujemy. Před wonym różowcom tam w muzeumje stejo pak sy jara hnuty. Wón je sprěcniwje z drjebjeńckow spasleny, kotrež bě sej jedna žónska wot drohotneho wšědnego chłěba nalutowała. Wona je z tym jednu sobu čerpjacu towaršku k narodninam zwjeselić chcyła. A darićelka běše ateistka (bjezbóžna). — My nje-směli ženje zabyć na zhromadnje přecerpcjene horjo! To nas křescanow wući, najprjedy za tym pytać, štož nas wjaza, a nič za tym, štož nas džěli.

Chronika

Hoberske džělo je Pětr Mlónk na polu nabožneho serbskeho basnistwa dokonjał: na tysac kěrlušow a basni mamy z jeho pjera! A při tym wón njeběše žadyn wučeny, ale jenož jednory serbski ludowy basnik, chěžkar a česła. Njebě chodžił na žanu wyšu šulu. 19. měrca 1805 so w Žičeńju narodži. Jeho nan měješe tam žiwnosť a připódla čěsłowaše. Tež swojemu synej kupi tajku robočansku žiwnosť, w Džiwoćicach. Pětr Mlónk bě so jara zahe woženil, nadzijejo so, zo njetrjeba tuž do woja-kow — a tola je potom dyrbjal wósom lět w Drježdžanach služić. Tam wón poča basnić a hrónčkować. Naš wót-činc Jan Arnošt Smoler spózna bórze Mlónkowe dary a wozjewjowaše jeho pěšnički a basnje w „Serbskich No-winach“.

Wšudžom, hdžež bě to móžno, Pětr Mlónk basnješe — na polu abo hdyž pomhaše twarić železnicu mjez Drježdžanami a Budyšinom a we wšelkej towaršnosći. Ludžo sej pola njeho za kwasy a druhe přiležnosće basnje skazachu. Po cyłych Serbach bě Pětr Mlónk, tónle sprawny, pilny a skromny čłowjek, znaty. Čas žiwjenja měješe čězko džělać. Hišće jako šedziwc chodžeše bosy na džělo. Mandželska bě jemu mjez tym wumrěła a tuž bě na wósomnaće lět z wudowcom. Poda so na wuměnk, přepodawši žiwnosť jednemu ze swojich wósom džěci. Wuměnk bě sej wězo sam natwarił, tajku čisće małku chěžku. Tam běše žiwy, cyle Bohu poddaty. Njedželu, 6. februara 1887, wuspěwaše hišće w Małej Boršci při kašcu džěsa pohrjebny kěrluš; ducy na kerchow jeho Boža ručka zaja. W poslednich lětach žiwjenja běše byl ze spěwarjom smjerće. Njeboješe so jeje wjac:

„Ja widžu hižo nazdala
tón wěčny dom, te njebiesa!

Z Čorneho Cholmca. Naša wosada ma 860 dušow. Loni smy wukřćili 10 džěci, to su wšitke, kotrež su so narodžile. Zwěrować da so 6 porow, to su tež zaso wšitcy, kiž su so zman-dželili. Swjate Bože wotkazanje je so wudžěliło 353 ludžom, z nich 90 w serbskej rěči. Na serbske kemše je chodžiło 600 wosadnych. Haj docyła ma so prajić, zo so pola nas w Čornym Cholmcy Serbja najswěrniji kemšerjo. Žanoho dešća, žaneje zymy, žanoho woškrota so njeboja. To je jich chwalba před Bohom a před člo-wjekami.

Z Njeswaćidla. W Njeswaćidskej wosadze, kotraž ma něhdže 3300 dušow, smy loni měli křćenjow 49 (54), konfirmandow 24 (13), wěrowanjow 15 (14), hosći při Božim blidze 1194 (1263), pohrjebow 30 (36); jedyn je so k cyrkwi wrócił a jedyn je so wot nas džělił. Na zběrkach a dobrowólnych darach je so nazběrało 19 543,15 hr. W tutej pjenjězach je nimale 8000 hriwnow za nowe zwony, kotrež smy hižom 1960 skazali a kotrež nětk lětsa wočakujemy; nadžijomnje nic po-darmo!

Kak by ty wotmołwil?

Naduwak, kiž sebi wjele na swój wótry rozum wědžeše, chceš něhdy Lutherej pasle stajić: „Knjez doktoro, štoha je Bóh do stworjenja swěta činił?“ Luther wotmołwi: „Bóh je w brězyčkach sedzał a pruty rězał za tajkich ludži, kiž so njetrjebawši prašeja!“

Kak rady bych ja tola chcył,
zo bych tam hižo we nim byl!“

Rady wopytowachmy do wójn jehorow na Hodzijskim pohrjebnišću, ale po wójnje jón bohužel podarmo py-tachmy. Běchu jón mjez tym zrunali. Wězo je na Hodzijskim pohrjebnišću mało ruma, ale Mlónkowy row wšak by tam dyrbjal wostać, runje tak kaž su nam Imišec a Křižanec rowy na samsnym pohrjebnišću wažne.

Z Poršic. W Poršicach mějachmy w zašłym lěće 22 křćenjow, 5 wěrowanjow, 21 pohrjebow a 13 konfirmandow. 905 wosadnych poby k Božemu blidu. W Budyšinku mějachmy 13 křćenjow, 2 wěrowani, 6 pohrjebow a 9 konfirmandow. Bože swj. wotkazanje swječeše 374 ludži.

W Poršicach su wosadni hač do 4. 4. 1961 ze elektrifikaciju zwonje-nja 7152,79 hr. darili. Za ekumenisku diakoniju smy we woběmaj parochi-jomaj nazběrali

1958: 1001,40 hr.,
1959 60: 3821,50 hr.,
1960 61: 3370,20 hr.,
hody 1961
hač do nětk: 2038,85 hr.

Poe.

DALŠE POSTROWY

... k nowemu lětu su superintenden-turje póstali k. biskup n. w. Jülüus Kréméry z Lovinobaňe w Slowak-skej, k. biskup n. w. Fedor Rup-peldt ze Žilina w Slowakskej, k. biskup n. w. Karol Kotula z Wařawy, k. farar Jan Szarek z Nawiad we wojwodstwie Olsztyn-skim w Pólskej, k. farar dr. István Szilágyi z Miskolca w Madžarskej, k. měščanski farar Waldemar Keintzel z Brasowa (Kronstadt) w Ru-munskej, k. prof. D. J. L. Hromádka z Prahi, k. M. A. Dobrynin, šefredaktor rusko-prawoslawneho časopisa „Golos prawoslawiji — Stimme der Orthodozie“, z Berlina, k. super-intendent Ewangelsko-reformowaneje cyrkwy w Pólskej, k. farar dr. István Wiczera z Łódźi, k. Zdzisław Repsz, šefredaktor ewangelskeho měšačnika „Chrześcijanin“, z Wařawy.

Nakład Domowina. — Wuchadźa z licencu č. 733 nowinarskeho zarjada pola před-sydy ministrskeje rady NDR jonkroč za mjesac. — Rjaduje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. — Hłowny zamowitsky redaktor: superintendent Gerhard Wirth - Njeswaćidski. — Čišeć: III-4-9, Nowa Doba, čišćernja Domowiny w Budyšinje.